

Privatnost i njena zaštita u digitalnom dobu

Đaković Branko, Krčmarević Mladen, Petrović Ana, Spasojević Đorđe

27. april 2019

Sadržaj

1	Recenzent — ocena: 5	2
1.1	O čemu rad govori?	2
1.2	Krupne primedbe i sugestije	2
1.3	Sitne primedbe	2
1.4	Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	3
1.5	Ocenite sebe	4
2	Recenzent — ocena: 4	5
2.1	O čemu rad govori?	5
2.2	Krupne primedbe i sugestije	5
2.3	Sitne primedbe	6
2.4	Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	6
2.5	Ocenite sebe	7
3	Recenzent — ocena: 4	8
3.1	O čemu rad govori?	8
3.2	Krupne primedbe i sugestije	8
3.3	Sitne primedbe	8
3.4	Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	9
3.5	Ocenite sebe	9
4	Dodatne izmene	10

Glava 1

Recenzent — ocena: 5

1.1 O čemu rad govori?

Kroz ovaj rad je opisan problem privatnosti, koji jeste postojao i pre nastanka Interneta, ali je u velikoj meri njegovim nastankom postao ozbiljniji. Predstavljeni su način kojim se narušava privatnost (spam mejlovi, dipfejk, kolačići) a kojih ponekad nismo svesni i koliko smo spremni da se iste odrekemo ako mislimo da nam je ona obezbeđena. Videli smo i kako je država u stanju da krši zakon ne bi li došla do određenih informacija. Na kraju, govori se o načinima zaštite privatnosti (enkripcija, VPN).

1.2 Krupne primedbe i sugestije

Smatram da je rad sasvim dobro napisan, tako da krupnih primedbi nemam. Što se sugestija tiče, tu bih dodao dve.

Prva je da bih voleo u radu da vidim, na primer u zaključku, njihovo lično mišljenje da li je moguće sačuvati privatnost na Internetu i ako jeste, na koji način.

Druga se odnosi na izgled seminarskog rada, u kome, po mom mišljenju, nedostaje još neka slika koja bi rad učinila manje monotonim.

U odeljku *Zaključak* na strani 11 dodat je deo koji se odnosi na lično mišljenje autora da li je moguće sačuvati privatnost, a neki delovi su zbog ograničenja broja stranica morali biti izbačeni iz teksta.

Što se tiče druge sugestije, bilo bi potrebno da se izbaci deo teksta radi ubacivanja slike, te nismo prihvatili ovu sugestiju jer smatramo da je ono što je sadržano u tekstu prioritet u odnosu na slike.

1.3 Sitne primedbe

Jedina primedba je gramatička: prva rečenica u sažetku počinje: 'Sa pojavom interneta...'. Treba izbaciti predlog 'Sa'.

Primedba je uvažena, rečenica sada glasi: *"Pojavom interneta definicija privatnosti postaje sve šira i sve labavija."*

1.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatu temu?
Rad dobro odgovara na zadatu temu, jer je kroz njega dobro opisan pojam privatnosti, njeno narušavanje, zloupotreba i zaštita što je glavna tema rada.
2. Da li je nešto važno propušteno?
Smatram da nije ništa važno propušteno.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Nema grešaka niti propusta.
4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Naslov rada odgovara temi, ali iz moje lične perspektive voleo bih da je interesantniji ne bi li me lakše privukao da ga pročitam.
Nismo uspeli da smislimo naslov koji će biti dovoljno informativan i koncizan, a privlačniji od trenutnog, pa smo se odlučili da ipak stavimo informativnost ispred zanimljivosti i zadržimo naslov koji smo prvobitno odabrali.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Sažetak sadrži sve prave podatke o radu. Sviđa mi se što na osnovu cilja rada odmah možemo zaključiti o čemu će u daljem tekstu biti reči.
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Ceo rad je uglavnom lak za čitanje, osim dela koji opisuje program PRISM. Ovaj odeljak je imao za cilj da predstavi jedan događaj koji je rasvetlio problem privatnosti i zakona koji je garantuju. Kako se bavi pravnim pojedinostima slučaja PRISM, moguće da je nešto suvoparniji od ostatka teksta, međutim nama se čini da je neophodno izložiti slučaj na ovaj način, posebno u svetlu toga što su zakoni na veoma suptilan način ugrožavali privatnost, a posledično doveli do njenog velikog narušavanja.
7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Za razumevanje teksta nije potrebno predznanje, jer je svaka nova celina imala dobar uvod, tako da i stvari koje mi nisu bile unapred poznate nisam imao problema da razumem.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
U radu je navedena odgovarajuća literatura koja je i vrlo opširna. Za nju su korišćeni razni naučni radovi, knjige i informacije sa Interneta.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Sve reference u radu su korektno navedene.
10. Da li je struktura rada adekvatna?
Uglavnom jeste osim jedne stvari gde smatram da je celo 4. poglavlje odvojeno od poglavlja 2.1 a mislim da su teme o kojima govore povezane, pa bih ih spojio da idu jedno za drugim, a tek nakon ili pre njih da se govori o odnosu države prema privatnosti (poglavljje 3).
Slažemo se sa sugestijom, redosled poglavlja 3 i 4 je zamenjen, pa je tako sada treće poglavlje *Privatnost i društvene mreže*, a četvrto je *Odnos*

države prema privatnosti pojedinca. Zbog ove izmene bilo je neophodno i promeniti prvu rečenicu sada trećeg poglavlja: "Kao što je u prethodnom poglavlju prikazano, privatnost predstavlja problem kako pojedinca, tako i društva."

11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada (slike, tabele, broj strana...)?
Rad sadrži sve propisane elemente.
12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?
Slika i tabela su adekvatne i potvrđuju ono što je prethodno rečeno u tekstu.

1.5 Ocenite sebe

Smatram da sam srednje upućen u datu oblast. Do ovog zaključka sam došao zbog toga što smatram da ipak poznajem neke osnovne vidove narušavanja privatnosti, tako da ne bih rekao da sam potpuno neupućen, ali sa druge strane sam svestan da mnoge stvari vezane za privatnost na Internetu ne poznajem i da postoji mnogo toga što mogu da naučim iz ove oblasti ne bih li sprečio zloupotrebu lične privatnosti.

Glava 2

Recenzent — ocena: 4

2.1 O čemu rad govori?

Rad govori o sve komplikovanijem problemu zaštite privatnosti korisnika interneta, kao i načinu na koji privatne kompanije, kao i državne institucije, mogu da zloupotrebe tokove podataka zarad sopstvenog profita. Predstavljene su i metode koje se koriste za zaštitu podataka (enkripcija i VPN).

2.2 Krupne primedbe i sugestije

Autori su u ovom radu dobro predstavili problem sa strane korisnika, ali rad nije predstavio dilemu koja nastaje u praksi. U sekciji 3 je navedeno kako su države narušavale privatnost (između ostalih razloga) da bi se zaštitile od terorizma, ali nije dat odgovor na pitanje koje se onda može postaviti - šta je sa situacijama kada je narušavanje privatnosti pojedinaca jedini način da se reši ili izbegne neki globalni problem? Kako države i kompanije da se osiguraju od malicioznih korisnika dok održavaju privatnost svim korisnicima? Odgovori na ta i slična pitanja nisu jednostavni, ako ih uopšte ima, tako da su pitanja otvorena za debatu. Seminarski rad je ograničen brojem strana, tako da nije bilo prostora da se rad bavi etikom i filozofijom, ali smatram da je bitno napomenuti da kada se govori o privatnosti, posebno privatnosti na internetu, nije sve "crno - belo" i nije uvek jasno šta je etički ispravno.

Načelno se slažemo sa ovom kritikom, i zaista se ovaj rad ne bavi etičkim i filozofskim aspektima privatnosti na internetu. Međutim, domet i širina ovog rada su ograničeni i naš cilj nije ni bio da ovaj problem posmatramo iz te perspektive. Želeli smo da prikazemo privatnost na internetu kao stvarni problem sa kojim se pojedinac suočava, kroz konkretne primere mogućnosti njenog ugrožavanja. Iako se ni u jednom trenutku nismo eksplicitno bavili etikom i filozofijom problema, naš rad se na više mesta bavi ovim problemima implicitno, jer su oni sveprisutni i neodvojivi od samog problema. U potpunosti se slažemo da pitanje privatnosti nije samo crno i belo, međutim nama se čini da to nismo nigde ni sugerisali. Svakako su ova pitanja zanimljiva i važna, ali trenutno nisu tema ovog rada.

2.3 Sitne primedbe

Prvi pasus poglavlja 3.2 bi bio jasniji i konzistentniji sa ostatkom teksta da je u zagradama dato izvorno (englesko) ime svake od navedenih kompanija, jer za neke od njih na prvi pogled možda neće biti jasno o kojoj kompaniji je reč. Po našem mišljenju, smatrali smo da su kompanije dovoljno poznate da nije neophodno stavljati njihova izvorna imena i time prenatrpavati tekst, ali pošto je čitaocima bilo nerazumljivo, primedba je uvažena i dodati su izvorni nazivi kompanija u zagradama: *"Program je započet 2007. godine i u narednih nekoliko godina sve velike kompanije su dale saglasnost za nadzor njihovih servera: Majkrosoft (eng. Microsoft) 2007., Jahu (eng. Yahoo) 2008., Gugl (eng. Google), Fejsbuk (eng. Facebook) i Paltok (eng. PalTalk) 2009., Jutjub (eng. Youtube) 2010., Skajp (eng. Skype) i AOL 2011. i Epl (eng. Apple) 2012. godine."*

2.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatu temu?
Da, tema je veoma subjektivna, ali rad je lepo predstavio jednu stranu problema.
2. Da li je nešto važno propušteno?
Ne, autori su jasno predstavili temu i naveli sve bitne informacije.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Ne, predstavljene informacije su tačne pod pretpostavkom da su izvori tačni.
4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Da, naslov odgovara sadržaju rada.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Da, u sažetku je tačno opisano o čemu će rad govoriti.
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Da, materija nije komplikovana i drži pažnju.
7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Ne, rad je jasan i samodovoljan.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
Da, u literaturi je navedeno 29 stavki, koje sadrže knjige, veb strane i časopise.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Da, reference su navedene na odgovarajućim mestima u tekstu.
10. Da li je struktura rada adekvatna?
Da. Definisana struktura seminarskog rada je ispoštovana, postoje abstrakt, uvod, razrada podeljena na sekcije i podsekcije, zaključak i literatura.

11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada (slike, tabele, broj strana...)?
Da, dužina rada je 12 strana i sadrži barem jednu tabelu, barem jednu sliku i adekvatnu literaturu na koju se tekst poziva.
12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?
Da, prikazani podaci su jasni i odgovaraju datoj temi.

2.5 Ocenite sebe

Problem privatnosti na internetu, kao i privatnosti uopšte, je veoma subjektivan i komplikovan, pa ne bih smeo da tvrdim da sam ekspert. Što se tiče događaja koji su u radu spomenuti, kao i samog interneta, rekao bih da sam veoma upućen, tako da ću reći da sam veoma upućen u oblast.

Glava 3

Recenzent — ocena: 4

3.1 O čemu rad govori?

U ovom radu predstavljeni su različiti aspekti i uglovi posmatranja problema privatnosti. Takođe su predstavljeni najčešći oblici narušavanja privatnosti, rizici po privatnost pojednaca kao i aktuelne mogućnosti zaštite privatnosti. Cilj rada je da čitaocima objasni razlog zašto je privatnost informacije koju izlažu javnosti bitna i kako da se zaštite od potencijalne zloupotrebe.

3.2 Krupne primedbe i sugestije

Jedini deo rada koji bih istakao je u uvodnom delu na strani 2: *"Na osnovu ove velike količine podataka pravljani su profili koji su služili za ciljano oglašavanje tokom predsedničke kampanje Donalda Trampa, kao i tokom perioda referenduma o članstvu Ujedinjenog Kraljevstva u Evropskoj uniji"*. Ova tvrdnja nema odgovarajuću referencu na zvanične podatke i mogla bi se smatrati neosnovanom. Zbog toga čitaocu može da napravi utisak da autori prate političke trendove što se kosi sa načelima kritičkog mišljenja. Po mom mišljenju, radovi ne bi trebalo čitaocu da ostavljaju utisak političke pristrasnosti.

Slazemo se sa primedbom da je tekst bio formulisan tako da sugerise pristrasnost, tako da smo ga izmenili. Cilj je bio da prikazemo koliko veliki problem ovo može biti, te smo iz tog razloga zadržali ovaj primer. Deo teksta je preformulisan i sada glasi: *"Postoje sumnje koje nisu potvrđene da su ovi podaci zloupotrebljavani na različite načine, kao što je na primer njihovo korišćenje tokom predsedničke kampanje Donalda Trampa, kao i tokom perioda referenduma o članstvu Ujedinjenog Kraljevstva u Evropskoj uniji."*

Druga izmenjena rečenica iz ovog dela je sada: *"Iako optužbe da su podaci korišćeni u predsedničkoj kampanji nisu potvrđene i načelno ne moraju biti tačne, ova vest je otvorila diskusije o tome ko i u kolikoj meri ima pristup našim podacima na internetu"*

3.3 Sitne primedbe

Prilikom pregleda rada nje uočeno štamparskih, stilskih, niti jezičkih grešaka.

3.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatu temu?
Da, rad odgovara na sva velika pitanja zadate teme.
2. Da li je nešto važno propušteno?
Ne, rad pokriva sve značajne aspekte zadate teme, ne bih imao šta da dodam.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Ne postoje veliki propusti, samo subjektivne zamerke.
4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Naslov je koncizan i dovoljno oslikava suštinu zadate teme.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Sažetak je u skladu sa zahtevima izrade seminarskog rada
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Rad je lak za čitanje, sve što je napisano je precizno i jasno.
7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Osim osnovnih pojmova iz opšte kulture nije potrebno dodatno predznanje za razumevanje teksta.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
Da, u radu je navedena odgovarajuća literatura.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Osim tvrdjenja koja nemaju odgovarajuću referencu, ostale reference su ispravno navedene.
10. Da li je struktura rada adekvatna?
Struktura rada je u skladu sa zahtevima izrade seminarskog rada.
11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada (slike, tabele, broj strana...)?
Da, rad sadrži jednu sliku sa originalnim podacima, jednu tabelu, više od sedam referenci, više od jedne reference na knjigu, više od jedne reference na naučni rad i dvanaest strana.
12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?
Slika je ispravno formatirana, međutim tabela izlazi iz okvira margina i naslov je iznad tabele umesto ispod.
[Tabela je izmenjena tako da ne izlazi iz okvira margina.](#)
[Naslov tabele po pravilu i treba da se nalazi iznad tabele, pa ovu primedbu nismo uvažili.](#)

3.5 Ocenite sebe

Sebe bih ocenio kao malo upućen jer mi je većina istaknutih problema poznata, ali takođe postoje stvari sa kojima nisam bio upoznat, kao što su recimo odnosi velikih kompanija i Američke vlade i detalji programa PRISM.

Glava 4

Dodatne izmene

Primetili smo da su navodnici drugačijeg izgleda na različitim mestima gde je bila potrebna upotreba istih. Jedina dodatna izmena u radu je usklađivanje navodnika tako da imaju isti izgled u različitim rečenicama. Navodnici su promenjeni na tri mesta, u rečenici u odeljku *4.2 Prism* na strani 8, kao i na dva mesta u odeljku *5.2 Virtuelne privatne mreže (VPN)* na 10. strani.